

Bestuursakkoord Amsterdam-Oost

7 april 2014

Inleiding

Met trots presenteer ik u namens de bestuurscommissie het bestuursakkoord van stadsdeel Oost. Het is een bijzonder startpunt omdat alle zes fracties van de nieuwe bestuurscommissie een bijdrage hebben geleverd. We denken niet langer in termen van coalitie en oppositie. Het Parool meent dat we daarmee “bestuurlijke geschiedenis schrijven”.

Dat is natuurlijk mooi meegenomen, maar het allerbelangrijkst vinden wij de rol voor u als bewoners en ondernemers in het bestuursakkoord. Want u weet het beste wat er nodig is in de buurt. Daarom laat dit bestuursakkoord nog alle ruimte om de toekomst samen met u in te vullen. Om dit met u te doen, ontwikkelen we gezamenlijk manieren zodat u beter kunt participeren.

We komen naar u toe en gaan iedereen betrekken bij wat we in Oost gaan doen. Als we vergaderen, dan doen we dat liever niet op kantoor, maar zo veel mogelijk ergens in de buurten van Oost. Zo kunnen bewoners en ondernemers bij ons aanschuiven aan de vergadertafel, maar kunt u ons ook uitnodigen bij u langs te komen. We houden u op de hoogte en laten ons graag door u informeren via bijvoorbeeld sociale media. En als u daar geen gebruik van maakt, komen we langs bij u in de buurt. We willen meer bewoners bekend maken met de buurtplatforms, communities en de buurtbegroting.

De kracht van Oost zit in de verschillende mensen en culturen. We hebben hier buurten waar alles redelijk in orde is en buurten waar we nog flink moeten werken aan veiligheid, de sociale contacten van de bewoners onderling of de bestrijding van armoede. Oost bestaat uit groene en uit stedelijke buurten. We hebben hier grote internationale bedrijven en innovatieve lokale ondernemers. Oost is de wereld in het klein.

Wanneer je met zo veel verschillende mensen bij elkaar in de straat woont, dan is het belangrijk dat iedereen de vrijheid heeft om zichzelf te zijn, ongeacht afkomst, geloof of geaardheid. We zijn trots op die diversiteit. En al die variatie en al dat talent willen we zo goed mogelijk tot zijn recht laten komen. Daarom geven we ruimte aan iedereen die dat op eigen kracht kan, en helpen we wie dat nodig heeft.

Hoe we dat het beste kunnen doen, dat gaan we samen met u bespreken. Daar gaan we nog voor de zomer van 2014 mee beginnen. We gaan nieuwe contacten leggen en bestaande relaties aanhalen. De kans is dus groot dat we u binnenkort ergens ontmoeten. Op social media, via internet of gewoon bij u in de buurt.

Graag tot binnenkort!

Ivar Manuel
Voorzitter
Bestuurscommissie Oost

Wonen in een Groen en Duurzaam Oost

In Oost is ruimte voor iedereen. Ruimte om te wonen, elkaar te ontmoeten, te recreëren, te ondernemen en ruimte voor eigen initiatief. In een sterk verstedelijkte ruimte als hier in Oost is deze ruimte niet onbeperkt. Daardoor moeten we bij het inrichten van de ruimte wel rekening houden met elkaar. Dat vraagt om een zorgvuldige afweging. Dat doen we samen met bewoners en ondernemers en daarbij hebben we extra aandacht voor duurzaamheid.

Het woningaanbod past bij de buurt

Elke buurt vraagt om een eigen benadering. Ook als het om verschillende woonvormen gaat: koop en huur, van sociaal, middensegment tot duur. Het complete woonsegment is in Oost vertegenwoordigd. Een diverse woningvoorraad zorgt voor een divers stadsdeel. Het stadsdeel zal zich inzetten voor een woningvoorraad die past bij wat de bewoners van Oost nodig hebben. Met de kennis van de buurten zijn het stadsdeel, de bewoners van Oost en de corporaties de uitgelezen partners om aan te geven welke samenstelling geschikt is voor welke buurt. De samenstelling van de woningvoorraad in de Transvaalbuurt vraagt bijvoorbeeld om een andere benadering dan die van het Oostelijk Havengebied. Als wij signalen ontvangen dat ontwikkelingen in een buurt de verkeerde kant op gaan, zullen wij in de gemeenteraad aandacht vragen om hier iets aan te doen. Bijvoorbeeld door bij renovatie- of nieuwbouwprojecten aan te dringen op een bepaald type woningen.

Daarnaast willen we streven naar minder lange wachtlijsten voor een sociale huurwoning, meer koop en huur in het middensegment, geschikte woningen voor stadsgezinnen en goede woningen voor ouderen. Ook zetten we ons in voor meer woningen voor starters en voor jongeren die nog thuis wonen, maar graag op zichzelf willen wonen. Daarnaast gaan wij graag met de bewoners van Oost in gesprek over de mogelijkheden van wooninitiatieven vanuit de samenleving, zoals zelfbouw zowel voor groepen als individuen. Bij goed wonen hoort ook een goede bereikbaarheid. Dit kunnen we bijvoorbeeld bevorderen door de bestaande parkeergarages beter te benutten.

In een veilige en schone straat ontmoet je elkaar

De openbare ruimte is de uitgelezen plek waar inwoners van Oost elkaar ontmoeten en spreken. Het schoon en heel houden van die openbare ruimte is een van de belangrijkste taken van het stadsdeel. En daar betrekken we graag de bewoners als gebruikers van deze ruimte bij. Zij zien namelijk direct wat wel en niet werkt en dat horen we graag. Zo zorgen we samen voor een veilige en een prettige leefomgeving. We nodigen bewoners uit om ons te melden welke plekken aandacht nodig hebben. Dat kunnen bijvoorbeeld slecht verlichte plekken in de openbare ruimte zijn of plekken waar ongedierte voorkomt. De reactiesnelheid van het stadsdeel waarmee dergelijke plekken aangepakt worden moet omhoog.

Bewoners kunnen zelf ook actief bijdragen aan een betere openbare ruimte. Zo hebben bewoners bijvoorbeeld al een afvalcontainer geadopteerd. Met materiaal dat ze van het stadsdeel hebben gekregen houden zij deze schoon. Daar staat tegenover dat zij niet alleen altijd een schone buurt hebben waar zij zich prettig in voelen, maar ook direct contact hebben met het stadsdeel wanneer er afval naast de bak geplaatst wordt. Een ander voorbeeld is de buurtmoestuin op het Afrikanerplein, een initiatief van de bewoners zelf. Bewoners ontmoeten op deze manier hun burens, waarmee de sociale cohesie in de buurt versterkt wordt. Dit bestuur zal met name ideeën ondersteunen waarbij mensen zelf zorgen voor meer groen in de openbare ruimte. Of waarbij kijkgroen gebruikersgroen wordt. Groen waarin je bijvoorbeeld kunt tuinieren, maar ook kunt sporten en recreëren.

De afgelopen periode is het gelukt het onderhoud van de openbare ruimte weer op peil te krijgen, maar in specifieke buurten gaat dat nog niet snel genoeg. Met de gebiedsanalyses in de hand, waarop we kunnen zien waar het onderhoud achter blijft, wil dit bestuur kijken naar waar we dit snel

moeten en kunnen verbeteren. Ook zullen wij er bij de gemeenteraad op aandringen ons als stadsdeel keuzeruimte te geven hoe en waarvoor wij het budget willen inzetten. Zo kunnen wij, samen met de bewoners, bepalen welke keuzes in schoon en heel voor welke buurt het beste zijn. Want de ene buurt vindt het misschien belangrijk dat er extra bankjes geplaatst worden, terwijl de andere buurt het geld liever wil besteden aan een extra veegbeurt.

Ruim baan voor de fiets

Het fietsgebruik is de afgelopen jaren in Amsterdam sterk toegenomen. Ook in Oost zien we dat het steeds drukker wordt op het fietsnetwerk. Dit bestuur geeft dan ook ruim baan aan de fiets. Dat doen we door fietsparkeerknelpunten aan te pakken en door vaker handhavingsacties op te zetten waarbij te lang en verkeerd geparkeerde fietsen worden weggeknipt. We willen de bestaande fietsstructuur waar dat nodig is verbeteren en ontbrekende verbindingen invullen. Dit kan bijvoorbeeld door fietsstraten te realiseren waarbij de auto te gast is bij de fiets, in plaats van andersom. Zo zorgen we voor een veilige fietsomgeving.

Stadsdeel stimuleert ondernemers en andersom

Een florierende en goed bereikbare lokale economie is goed voor iedereen in Oost. Het is dus belangrijk om deze zoveel mogelijk te stimuleren. We zullen hierbij vooral kijken naar wat het oplevert voor Oost. Een ondernemer die ook stage- of werkplekken heeft voor de jongeren in Oost heeft bijvoorbeeld de voorkeur. Het stadsdeel moet het de ondernemers verder zo gemakkelijk mogelijk maken. Waar dat kan, willen we zorgen voor minder regels en bureaucratie.

Ook willen we samen met de maatschappelijke partners en de bewoners van Oost jeugdwerkloosheid tegengaan en de bedrijvigheid in Oost stimuleren. Daarnaast zullen we in overleg met onze partners leegstand in winkelstraten tegengaan en willen we de diversiteit in het winkelaanbod bevorderen. Tijdelijke initiatieven, bijvoorbeeld in leegstaand vastgoed of op een braakliggend terrein, stimuleren we. Zo krijgen beginnende ondernemers de kans te laten zien waar ze voor staan, en dat bevordert weer de bedrijvigheid. Speciale aandacht gaat uit naar zzp'ers waarvan de positie door de crisis is positie kwetsbaar geworden, en er sprake kan zijn van verborgen werkeloosheid. Dit bestuur zoekt naar mogelijkheden om hun positie te versterken.

Optimaal gebruik van ons water

Stadsdeel Oost is het meest waterrijke stadsdeel van Amsterdam. Daar willen we gebruik van maken want al dat water biedt kansen. Kansen tot nieuwe vervoersopties bijvoorbeeld, zoals de verbinding tussen Oost en Noord. Ook willen we (burger-) initiatieven stimuleren die kunst, cultuur en recreëren in, op of bij het water realiseren.

Gaan voor duurzaamheid

Dit bestuur staat voor een duurzame groei van ons stadsdeel, waarbij we telkens op zoek gaan naar de ideale balans tussen ecologische, economische en sociale belangen. In de opdrachtverstrekking vanuit het stadsdeel, of dat nu werkopdrachten in de openbare ruimte zijn, of het bestellen van printerpapier, zal zoveel mogelijk rekening gehouden worden met duurzaamheid. Met de bewoners en maatschappelijke partners van Oost gaan we op zoek naar manieren om de uitstoot van Oost te beperken. Dat kunnen we bijvoorbeeld doen door stedelijke afspraken te maken over het stimuleren van zonnepanelen en windmolens. En door de ecologische waarde van onze parken verder te versterken door meer diversiteit in flora en fauna zodat zij echt de longen van de stad worden.

Werken, Leren en Zorgen in Oost

In Oost staan we voor een samenleving we elkaar zien en horen. Samen leven betekent niet dat iedereen het altijd met elkaar eens is, maar wel dat er ruimte is voor de mening en inbreng van iedereen. Mensen met goede initiatieven faciliteren we als ze dat willen, als mensen steun zoeken bieden we dat ook, zodat iedereen zich optimaal kan ontwikkelen. Waar het kan, doen we dat vanuit onze eigen bevoegdheden, waar dat niet kan vormen we de spreekbuis voor de burgers van Oost richting de gemeenteraad.

Samen leven en vertrouwen op eigen kracht

Door de terugtrekkende overheid krijgen mensen meer kansen om zelf de samenleving te verbeteren op de manier waarop zij dat willen. Want burgers en maatschappelijke organisaties krijgen steeds meer ruimte in het uitvoeren van het beleid. Het stadsdeel speelt hierin steeds meer een faciliterende en verbindende rol. Deze nieuwe werkwijze vraagt een grote mate van vertrouwen. Vertrouwen in de overheid, vertrouwen in de maatschappelijke partners en vertrouwen in en tussen bewoners. Het krijgen van vertrouwen in elkaar vergt inzet en tijd.

Met de vernieuwing van het sociale domein is de afgelopen jaren een goede weg ingeslagen om dat vertrouwen op te bouwen, maar we zijn er nog niet. Bewoners krijgen de ruimte voor het pakken en creëren van kansen; het stadsdeel zorgt dat de basis op orde is en springt bij waar mensen het niet redden. Daarbij is aandacht voor (bewoners-) initiatieven, zowel klein als groot. Waar dat kan, zorgt het stadsdeel dat het aanvragen van een subsidie gemakkelijker wordt, waarbij we uiteraard oog blijven houden op de behaalde resultaten. Daardoor hebben de aanvragers meer tijd voor waar ze goed in zijn, namelijk het uitvoeren van hun initiatief,

Passende zorg op de juiste plek

In 2015 krijgt de gemeente er veel zorgtaken bij, de gemeenteraad bepaalt hiervoor het beleid, de uitvoering ligt bij de stadsdelen. Het bestuur heeft dus de taak de kansen en mogelijke problemen in Oost zo vroeg mogelijk te signaleren om vervolgens in de gemeenteraad de onderwerpen die voor Oost belangrijk zijn onder de aandacht te brengen. Het bestuur zal aandacht vragen om ervoor te zorgen dat de zorg zo veel mogelijk wordt afgestemd op behoeften van de bewoners in de verschillende buurten in Oost. In Betondorp is er bijvoorbeeld meer ouderenzorg nodig dan op IJburg. Een belangrijk doel van het bestuur is ook dat de basiszorg goed op orde is en dat de noodzakelijke zorg ook daadwerkelijk beschikbaar is op buurtniveau. Van daaruit kan er gekeken worden naar individuele behoeften en de hulp die daarvoor ingeschakeld kan worden.

Ruimte voor sporten in Oost

Stadsdeel Oost heeft veel sportvoorzieningen. Daar zijn we trots op en dat willen we zo houden. De vele sportvelden zorgen voor een rijk verenigingsleven in Oost. Het bestuur wil verenigingen meer betrekken bij het organiseren van (sport-) activiteiten in de buurt. Want sporten verbindt, draagt bij aan een gezond en actief leven en levert een belangrijke bijdrage aan het tegengaan van (kinder-) obesitas. Waar dat kan, willen we zoveel mogelijk sportvoorzieningen in de buurten realiseren zoals de bekende Cruyff Courts. Ook willen we ons richten op mensen die niet lid zijn van een vereniging door sporten in de openbare ruimte te stimuleren.

Jongeren coachen richting een mooie toekomst

We willen de komende periode op zoek gaan naar manieren om jongeren te betrekken bij de zaken die hen nu, en in de toekomst, aangaan. Het bestuur wil kritisch kijken naar de manier waarop jongeren nu betrokken worden bij participatie. Daarom gaan we in de eerste plaats met hen zelf in gesprek over hoe zij daar over denken. Een goed voorbeeld waar participatie van jongeren goed werkt is de Jongeren Community uit de Indische Buurt. Deze groep, opgericht door jongeren zelf, wil

jongeren vooruit laten komen en via sociale media de belemmeringen wegnemen die voor oponthoud in hun ontwikkeling zorgt. Zij zoeken partners om hun doelen te realiseren en het stadsdeel speelt hier graag een verbindende en faciliterende rol in.

Dit bestuur wil de achterstand verkleinen die veel jongeren in Oost op de arbeidsmarkt hebben. Dat kan bijvoorbeeld door een coaching traject op te starten waarbij jongeren met een lage startkwalificatie gecoacht worden door vrijwilligers. Voor het succesvol betreden van de arbeidsmarkt is het voor alle jongeren in Oost essentieel dat zij ervaring op kunnen doen in een professionele omgeving door het volgen van een stage. Het stadsdeel zal de lokale ondernemers daarom ook stimuleren hun verantwoordelijkheid te nemen voor de jeugd van Oost. Het stadsdeel wil een verbindende rol spelen in het bij elkaar brengen van onderwijsinstellingen en ondernemingen in Oost.

Kinderen mogen niet de dupe worden van de economische crisis. Activiteiten die kinderen ondersteunen in de ontplooiing van hun talenten, zoals kunst-, cultuur- en sportevenementen, moeten voor alle kinderen van Oost beschikbaar zijn. Ook willen we samenwerkingsverbanden stimuleren tussen scholen, kinderdagverblijven, voorscholen en andere organisaties in een wijk die werken aan een samenhangende manier van opvoeden. Zo willen we bruggen blijven bouwen tussen de mensen uit alle lagen van de bevolking. Ook ouders worden daarbij betrokken zodat er in de wijken een gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid voor de kinderen van Oost ontstaat. Ook moeten we zorgen voor goede scholen en speelpleinen zodat we gezinnen aan de stad kunnen blijven binden.

Ouderen tellen mee in Oost

Stadsdeel Oost wil de komende vier jaar benutten om een aantal zaken beter bespreekbaar te maken, omdat we ervan overtuigd zijn dat we een probleem pas kunnen oplossen als we daar met elkaar over kunnen praten. Zo is er veel schaamte voor armoede, en eenzaamheid bij ouderen. Door het scheiden van wonen en zorg kunnen sommige ouderen niet meer rondkomen. Sommige mensen weten door schaamte niet de juiste weg te vinden naar de instanties die bij de bestrijding daarvan kunnen helpen. Het stadsdeel wil met deze ouderen in gesprek gaan en de juiste partijen met elkaar in contact brengen. Dit willen we doen door met de ouderen in gesprek te gaan, ook aan de hand van signalen van bezorgde buurtbewoners of familie. Ook hier willen we dat samen doen met de onmisbare actieve bewoners. De uitgangspunten hierbij zijn eigen regie en de menselijke maat.

Vrijwilligers in het zonnetje

Het menselijk kapitaal van Oost, de vrijwilligers en de mantelzorgers, verdienen het volgens dit bestuur om meer waardering voor hun inzet te krijgen. Naast het professionele (zorg-) netwerk vormen de vrijwilligers en de mantelzorgers een onmisbare schakel in de samenleving. Goede voorbeelden dienen een podium te krijgen. Dit zorgt aan de ene kant voor meer waardering voor het vrijwilligerswerk. Aan de andere kant kan het mensen die nog niet bekend zijn met vrijwilligerswerk inspireren om zich ook vrijwillig te zetten in de buurten in Oost.

Betrokken, Veilig en Vrij in Oost

Een basisvoorwaarde voor vrijheid is veiligheid. Waar het onveilig is, of voelt, kunnen de bewoners rekenen op het stadsdeel om samen de straat weer veilig te krijgen. Dat doen we bijvoorbeeld door de openbare ruimte op te knappen en overlast aan te pakken. Voor de aanpak van overlast en het bevorderen van veiligheid zijn het initiatief en de signalen die we ontvangen van inwoners en ondernemers van Oost onmisbaar.

Bestuur dichterbij de bewoner

Hét speerpunt voor deze periode is om het bestuur dichterbij de bewoners te brengen. Dat doen we aan de ene kant door participatie zoveel mogelijk te stimuleren en per buurt naar de behoeftes te kijken. Aan de andere kant willen we als algemeen bestuur ook letterlijk dichterbij de bewoners en ondernemers komen om terplekke te horen wat er leeft in de buurt. Daarbij denken we bijvoorbeeld aan regelmatig vergaderen in de buurten zelf, waarvoor bewoners en organisaties worden uitgenodigd hun verhaal te vertellen. Dit bestuur wil graag dat bewoners van Oost goed inzicht krijgen in de resultaten die het stadsdeel boekt. Dat resultaat moet voor iedereen helder zijn zodat we dat ook met elkaar kunnen bespreken. Om dit te bereiken moeten van tevoren met alle partijen waar we mee samenwerken duidelijke doelstellingen worden afgesproken zodat wij met elkaar kunnen controleren of die ook behaald zijn.

Samen naar een veilige buurt

Samen met de bewoners, de corporaties en de politie willen we onveilige plekken aanpakken en zo zorgen voor een betere leefomgeving. Wij willen het de bewoners daarom bijvoorbeeld gemakkelijker maken om digitaal aan te kunnen geven waar zij zich zorgen over maken. In sommige buurten houden bewoners elkaar nu al via sociale media op de hoogte van ontwikkelingen op het gebied van veiligheid. Daarbij zijn ook de wijkagent en de gebiedsadviseur aangesloten, waardoor snel actie kan worden ondernomen als dat nodig is. Dit soort initiatieven willen we graag nog meer stimuleren. Maar niet iedereen is even bekend met moderne communicatiemiddelen. Daarom blijft het belangrijk ook naar hen te luisteren door ze te ontmoeten en aan te spreken.

Ook moet de aangiftebereidheid onder bewoners en ondernemers van Oost worden vergroot. Want hoe meer we weten van overlast en criminaliteit, hoe meer we voor ze kunnen doen. Daarom willen we dit extra benadrukken, net als de mogelijkheid om anoniem aangifte te doen. We willen ervoor zorgen dat mensen zich veiliger voelen in hun buurt. Dat kunnen we doen door goed per buurt te kijken welke overlast daar speelt. Maar ook door bewoners mee te laten denken met het opstellen van buurtveiligheidsplannen. Hierin is aandacht voor de specifieke criminaliteit van die buurt. Het stadsdeel wil goede (bewoners-) initiatieven die de veiligheid bevorderen verzamelen. Deze informatie, met daarbij de resultaten, wordt dan voor alle bewoners van Oost toegankelijk gemaakt zodat zij deze ook in hun eigen buurt kunnen gebruiken. Samen met de bewoners en de ondernemers gaan we op zoek naar manieren om Oost veiliger te maken, maar de precieze aanpak kan in elke buurt anders zijn.

Voorkomen is beter dan genezen

Waar de stadsdelen de ogen en oren van de stad zijn, zijn de jeugdpreventieteams en de buurtveiligheidsteams dat als het gaat om veiligheid in het stadsdeel. Zij signaleren mogelijke problemen in een vroeg stadium waardoor het vaak makkelijker is deze aan te pakken voordat het uit de hand loopt. Buurtveiligheidsteams zijn samengesteld uit handhavers van het stadsdeel en politieagenten. Bewoners van de buurten waar zij actief zijn wordt gevraagd wat er volgens hen verbeterd kan worden op het gebied van veiligheid, waarna het buurtveiligheidsteam zich hiervoor inzet. Bij jeugdpreventieteams worden jongeren uit de buurt opgeleid om overlast gevende jongeren uit hun eigen buurt aan te spreken op hun gedrag. In een aantal buurten van Oost zijn deze teams al

actief zoals in de Transvaalbuurt. Door gesprekken te voeren met bewoners en door goed te kijken naar de gebiedsanalyses willen we deze periode kijken of dit middel ook nuttig kan zijn voor andere buurten in Oost. We zullen bewoners aanmoedigen zich voor de veiligheid in buurten in te zetten. Daarnaast gaan we kijken of de buurtveiligheidsteams een rol kunnen spelen in het geven van praktische tips over hoe je je huis beter kunt beveiligen. Soms kunnen dat hele simpele zaken zijn zoals het sluiten van een raam als je de deur uitgaat, of het aanbrengen van een anti-inbraakstrip. Hier betrekken we de corporaties, en andere eigenaren van woningen bij. Het stadsdeel zorgt ervoor dat de handhaving op orde is om overlast in brede zin tegen te gaan.

Minder regels

Nu er geen deelraden meer bestaan maar commissies, formuleert de stad het grootste deel van het beleid en voert het stadsdeel dit met de lokale partners uit. Binnen de stedelijke kaders, willen we regels voor particulieren en bedrijven verminderen, of daarvoor in ieder geval de spreekbuis richting de stad zijn. Zo vinden we dat er voor de aanvraag van kleine subsidiebedragen minder regels nodig zouden moeten zijn. En willen we kijken of soms een simpele meldingsplicht genoeg kan zijn in plaats van een ingewikkelde aanvraag voor een vergunning. Bijvoorbeeld bij een klein evenement, het verbouwen van je eigen huis of het plaatsen van een container. De dienstverlening van het stadsdeel, bijvoorbeeld aan de balie bij het aanvragen van een paspoort, moet vlot en servicegericht gebeuren.

In Oost kun je zijn wie je wilt zijn

Samen leven in Oost, is ook het samen uitspreken tegen alle vormen van discriminatie. Discriminatie op basis van leeftijd, afkomst, geloof of geaardheid is niet acceptabel. Of dat nu op straat gebeurt, op de arbeidsmarkt, in de horeca of op school. In Oost mag je zijn wie je wilt zijn en we staan voor de individuele vrijheid van iedereen. Het stadsdeel zal daarom zoeken naar manieren om discriminatie in de breedste zin van het woord in Oost tegen te gaan. Debatten organiseren en scholing hierover zijn daar voorbeelden van.